

V Praze dne 10. května 2023
Čj.: OVA 352/23

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod

Cílem navrhované právní úpravy je posílit ochranu zemědělského půdního fondu před poškozováním půdní úrodnosti a dalších funkcí půdy degradačními procesy, a to zejména zábory, erozí a kontaminací. Dále je návrh vedený snahou přesněji vymezit povinnosti vlastníka nebo nájemce zemědělské půdy a odpovědnost znečišťovatele zemědělské půdy.

II. Připomínky a návrhy změn

Celkově lze konstatovat, že Zpráva RIA je velmi rozsáhlá a podrobná. Přesto je však potřeba upozornit na některé její nedostatky.

Část **Definice problému** je zpracována pouze kvalitativním způsobem. Z popisu je zřejmé, že se jedná o zásadní problém, ale chybí kvantitativní podložení tohoto tvrzení, a to jak na úrovni identifikace současného stavu v ČR, tak především z pohledu předpokládaného vývoje. Popis aktuálního stavu jako dynamického procesu by zároveň mohl být jedním ze zásadních argumentů potřeby zavést potřebná opatření, respektive co by se mohlo stát, když nic nezměníme v rámci hodnocení rizik. Zároveň chybí analýza tzv. problem drivers, tj. příčin, které vedou k degradaci půdy.

V části **Identifikace dotčených subjektů** se předkladatel omezil pouze na výčet dotčených subjektů, aniž by je posoudil z pohledu toho, zda na ně bude mít právní úprava dopad přímý či nepřímý, či zda budou mít z nové právní úpravy prospěch nebo jim naopak přinese poškození.

Při **Popisu cílového stavu** dochází místy k záměně cíle, kterého má být dosaženo, s nástroji pro jeho dosažení. Například když předkladatel jako cíl uvádí zvýšení odvodů za odnětí nejkvalitnější půdy, přičemž cílem má být ochrana této půdy a nástrojem ochrany právě zvýšení odvodů. Tento nedostatek je částečně vyvážen tím, že se v následujících částech ZZ RIA předkladatel zaměřuje zvláště na každý z řešených okruhů (např. zařazení pozemků do ZPF, plán opatření ke snížení erozního ohrožení zemědělské půdy, zásady plošné ochrany a zábory zemědělské půdy, souhlas s odnětím půdy ze ZPF, protierozní kalkulačka či výpočet odvodů za odnětí půdy ze ZPF atp.) a pro každou z kapitol uvádí samostatně popis cílového stavu.

Zhodnocení rizik se omezuje toliko na rizika věcná, kterými jsou negativní ovlivnění kvality zemědělské půdy a s tím související dopady na životní prostředí. Nejsou zde však nijak postižena rizika právní. I toto je do jisté míry vyváženo tím, že zhodnocení rizik je zpracováno pro každou z kapitol samostatně a v těchto podkapitolách jsou výše uvedené nedostatky částečně kompenzovány.

Návrhy variant řešení je rovněž zpracováno pro každý řešený problém samostatně, stejně jako následné vyhodnocení těchto variant a doporučení k přijetí některé z navržených variant. Jako nedostatek této části lze indikovat skutečnost, že jsou předloženy pouze varianty 0 a 1 a logicky je tedy vždy doporučena k přijetí varianta 1. Nejsou zde představeny další možnosti vedle zachování stávajícího stavu a předloženého návrhu změny právní úpravy a není zřejmé, z jakého důvodu nebyly další varianty zvažovány. Ze zprávy tak nejsme schopni posoudit, zda jsou navrhované varianty proporcionálně dostatečné k řešenému problému. To přímo souvisí s nedostatečnou analýzou problem drivers.

Náklady a přínosy jsou vyčísleny nedostatečně. Zpráva se prakticky soustředí pouze na náklady spojené s administrativní zátěží, zcela pak opomíjí náklady ekonomické a sociální.

Zcela pak formálně absentuje část **Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení**, která má být zařazena za částí **Vyhodnocení nákladů a přínosů novely zákona**. K tomu došlo právě z důvodu, že předkladatel navrhl pouze variantu 0 a 1 a přímo u každého tematického okruhu doporučil k přijetí variantu 1. Věcně tedy i tato část obsažena je, ale ryze formálně není správně označena, uvedena jako samostatná kapitola a náležitě zařazena do struktury požadované metodikou.

Návrh účinnosti přezkumu a regulace je nedostačující, popsané indikátory neumožní sledovat dopad na daný problém.

III. Shrnutí připomínek k závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace konstatuje, že závěrečná zpráva RIA vykazuje některé dílčí nedostatky.

1. Předkladatel by měl doplnit kvantitativní vymezení problému, a to jak stávajícího stavu v ČR, tak i předpokládaného vývoje.
2. Je třeba doplnit analýzu tzv. problem drivers, tj. příčin, které vedou k degradaci půdy.
3. Identifikace dotčených subjektů je omezena pouze na jejich výčet, aniž by byly posouzeny dopady, které by v případě změny právního stavu vznikly.
4. Dalším nedostatkem je absence dalších variant vedle varianty 0 a 1. Zde by bylo dobré rozšířit navrhovaná řešení, anebo alespoň zdůvodnit, proč nebyly další varianty zvažovány.
5. Předkladatel se zaměřuje prakticky jen na náklady spojené s administrativní zátěží a opomíjí náklady ekonomické a sociální. Tuto oblast by bylo dobré rozpracovat.
6. Zpráva obsahuje formální nedostatky, například absenci kapitoly „Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení“. Protože však věcně je požadovaný obsah do ZZ RIA zanesen, i když ne zcela dle formy požadované metodikou, je možné – s ohledem na záměr návrhu včetně pozitivních věcných dopadů na ochranu

životního prostředí – tento nedostatek přehlédnout a zprávu z formálního hlediska akceptovat.

7. Chybí indikátory pro sledování dopadu na identifikovaný problém, tj. úrodnosti, degradaci a znečištění půdy.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **doporučuje** Legislativní radě vlády, **aby byl návrh zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, doporučen vládě ke schválení** za předpokladu zohlednění výše uvedených **doporučujících připomínek**.

Vypracoval:

Mgr. Jan Matoušek

Mgr. et Mgr. **Marek Havrda**, MA, MPA, Ph.D.

předseda komise